

Podaci o proizvodnji električne energije u Bugarskoj u 2020. godini pokazuju nagli pad udela uglja u proizvodnji električne energije. To nije rezultat državne politike, koja naprotiv podržava sektor uglja, već je posledica manje konkurentnosti domaće električne energije i promena koje se dešavaju u susednim zemljama. Pad potrošnje u Bugarskoj takođe ima uticaja.

U tom kontekstu, međutim, Bugarskoj je bilo teže da ispuni svoje obaveze prema EU koje se odnose na udeo zelene energije u finalnoj potrošnji električne energije u prošloj godini. Za to je razlog suša i mala proizvodnja hidroelektrana, što pokazuje da bi nacionalni ciljevi OIE i uopšte doprinos Bugarskoj Zelenom dogovoru trebali biti mnogo ambiciozniji od trenutnih, koji uglavnom zavise od dostupnosti vode u akumulacijama.

Sve manje uglja

Bugarske elektrane na uglj proizvele su u 2020. godini ukupno 13,5 TWh električne energije, što je najniži nivo od 2000. godine, od kada su dostupni podaci nezavisne organizacije Ember. Poređenja radi, u 2019. godini iz uglja je proizvedeno 17,4 TWh, a u rekordnoj 2011. godini – 27,5 TWh.

Ovaj značajan pad udela termoelektrana na uglj (za 22% na godišnjem nivou i za 51% u prethodnoj deceniji) sjajna je vest u pogledu klimatskih ciljeva i obaveza države da smanji intenzitet ugljenika u ekonomiji. Međutim, to nije rezultat određene politike, već predstavlja rizik za sam energetska sistem.

Podaci jasno pokazuju da proizvodnja električne energije iz uglja pada jer je ukupna potražnja za električnom energijom poslednjih godina sve manja. Ako je u 2011. godini proizvedeno ukupno 50 TWh, u 2020. godini ta količina je iznosila 40,3 TWh. A razlog za pad proizvodnje je pre svega nemogućnost izvoza i prodaje električne energije susednim zemljama – u odnosu na izvezenih 10,7 TWh u 2011. godini, u prošloj je zabeleženo samo 3,4 TWh.

Dalje, bugarska električna energija iz elektrana na uglj je skupa (uglavnom zbog kvota za CO₂) i niko ne želi da je kupi. Ali to nije sve – Turska, Grčka, Rumunija, čak i Severna Makedonija znatno su povećale svoje proizvodne kapacitete tokom poslednjih 10 godina i sve im je manje potreban uvoz. Šta više, čak je i Turska, koja je nekada bila glavno odredište za bugarski izvoz, sada neto izvoznica električne energije u Bugarsku.

Problem u ovoj novoj situaciji predstavlja to što bugarske vlasti ne preduzimaju neophodne mere za tranziciju sektora uglja koji trenutno opstaje samo zbog velikodušne državne pomoći koju dobija. Samo za TE Marica Istok 2 direktna podrška i kapitalizacija duga dostigla je skoro milijardu leva (511 miliona evra) u 2020. godini, dok je rudnik Mini Marica

Istok najveći korisnik šeme 60/40 za održavanje zaposlenosti.

Nedovoljno zelene energije

Iako se proizvodnja električne energije smanjuje (za 20% za prethodnih 10 godina), udeo obnovljivih izvora ostaje nizak. Prošle godine iznosio je samo 18,6%. Od ključnog značaja za Bugarsku u ovom smislu su hidroelektrane, koje obezbeđuju polovinu ili čak dve trećine obnovljive energije. Odnosno, kada hidroelektrane rade manje, ukupna količina zelene energije opada jer se ne može nadoknaditi iz sunca i vetra - nema značajnih ulaganja u ove tehnologije od 2013. godine i njihova proizvodnja je gotovo nepromenjena u poslednjih osam godina - između 2,7 i 3 TWh godišnje.

Izvor: capital.bg